

Sag C-166/20**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

22. april 2020

Forelæggende ret:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litauen)

Afgørelse af:

8. april 2020

Appellant:

BB

Indstævnt:Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
(Sundhedsministeriet i Republikken Litauen)**Hovedsagens genstand**

Tvist vedrørende manglende anerkendelse af, at appellanten besidder de erhvervsmæssige kvalifikationer som farmaceut, når disse muligvis er erhvervet i flere EU-medlemsstater.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Fortolkning og anvendelse i den foreliggende sag af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (herefter »direktiv 2005/36/EF«), af artikel 45 og 49 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (herefter »TEUF«), af artikel 15 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) og af artikel 267, stk. 3, TEUF.

Præjudicielle spørgsmål

- 1) Skal artikel 10, litra b), i direktiv 2005/36/EF, når bestemmelsen fortolkes i lyset af direktivets formål som beskrevet i artikel 1, fortolkes således, at den finder anvendelse, når en person ikke har opnået et uddannelsesbevis, fordi den pågældende muligvis har opfyldt de krav, der stilles for at opnå de erhvervsmæssige kvalifikationer, i flere EU-medlemsstater i stedet for i en enkelt medlemsstat? I en sådan situation, hvor en person ikke har erhvervet et uddannelsesbevis, fordi den pågældende muligvis har opfyldt de krav, der stilles for at opnå de erhvervsmæssige kvalifikationer, i flere EU-medlemsstater i stedet for i en enkelt medlemsstat, skal kapitel I (Generel ordning for anerkendelse af uddannelsesbeviser) i afsnit III i direktiv 2005/36/EF da fortolkes således, at den institution, der anerkender kvalifikationer, er forpligtet til at vurdere indholdet af alle de dokumenter, som den pågældende har fremlagt, og som kan dokumentere erhvervsmæssige kvalifikationer, samt vurdere, om de opfylder de krav, der i værtsmedlemsstaten er fastsat for opnåelse af de erhvervsmæssige kvalifikationer, og om nødvendigt anvende udligningsforanstaltninger?
- 2) I en situation som i den foreliggende sag, hvor appellanten muligvis har opfyldt de fornødne krav til opnåelse af de erhvervsmæssige kvalifikationer som farmaceut som omhandlet i artikel 44 i afsnit 7 i kapitel III i direktiv 2005/36/EF, men hvor disse krav er blevet opfyldt i flere EU-medlemsstater i stedet for i en enkelt medlemsstat, og hvor appellanten derfor ikke er i besiddelse af et uddannelsesbevis, der dokumenterer erhvervsmæssige kvalifikationer som fastsat i punkt 5.6.2 i bilag V til direktiv 2005/36/EF, skal artikel 45 TEUF og 49 TEUF og chartrets artikel 15 da fortolkes således, at de forpligter de kompetente myndigheder i værtsmedlemsstaten til at vurdere appellantens erhvervskompetencegivende uddannelse og til at sammenligne den med den erhvervsuddannelse, der kræves i værtsstaten, og ligeledes til at vurdere indholdet af de fremlagte dokumenter, der kan dokumentere erhvervsmæssige kvalifikationer, samt vurdere, om de opfylder de krav, der i værtsmedlemsstaten er fastsat for opnåelse af de erhvervsmæssige kvalifikationer, og om nødvendigt anvende udligningsforanstaltninger?

Anførte EU-retlige forskrifter

Artikel 45, stk. 1-3, TEUF og artikel 49 TEUF.

Chartrets artikel 15, stk. 1-2.

Artikel 1, artikel 3, stk. 1, litra c), artikel 10, litra b), artikel 11, 13-14, 21, 24 og 44 i direktiv 2005/36/EF samt punkt 5.6.2 i bilag V til dette direktiv.

Anførte nationale forskrifter

Artikel 1, stk. 1, i Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo (Republikken Litauens lov om anerkendelse af lovregulerede erhvervsmæssige kvalifikationer) i den affattelse, der var gældende fra 31. januar 2014 (herefter »loven«) bestemmer:

»1. Denne lov fastlægger principperne og mekanismerne for anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer hos statsborgere i medlemsstaterne i Den Europæiske Union (herefter »EU«), statsborgere i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (herefter »EØS«) og statsborgere fra Det Schweiziske Forbund, hvor disse kvalifikationer *er opnået* i EU, EØS og i Det Schweiziske Forbund, etablerer et administrativt samarbejde og sikrer, at personer, der har opnået erhvervsmæssige kvalifikationer *i en anden medlemsstat*, har samme rettigheder som statsborgere i Republikken Litauen til enten som selvstændig eller som ansat at udøve et lovreguleret erhverv i Republikken Litauen.«

Artikel 10, nr. 2), i loven (»Omfanget af den generelle ordning for anerkendelse af uddannelsesbeviser«) bestemmer:

»Bestemmelserne i dette kapitel finder anvendelse på alle lovregulerede erhverv med undtagelse af de erhverv, der opregnet i kapitel II og III i denne lovs del III, [og] hvor en person af specifikke og særlige årsager ikke opfylder betingelserne i disse kapitler:

[...]

- 2) for læger på grunduddannelsesnivea og speciallæger, for sygeplejersker med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje og for tandlæger, dyrlæger, jordemødre, farmaceuter og arkitekter, hvis den pågældende ikke opfylder kravene til faktisk og retmæssig erhvervs erfaring som omhandlet i denne lovs artikel 19, 23, 29, 33, 35, 39 og 45«.

Bekendtgørelse nr. V-802 af 23. juli 2015 med titlen »Godkendelse af beskrivelsen af farmaceutstudiet« (herefter »bekendtgørelse nr. V-802«), udstedt af ministeren for uddannelse og videnskab i Republikken Litauen, bestemmer:

»3. Studieprogrammer for farmaceutstudiet kan gennemføres ved højere læreanstalter som et professionsbachelorstudie eller på universiteter som et integreret studium.

[...]

11. Det integrerede studieprogram for farmaceutstudiet fokuserer på grundlæggende fag, og efter gennemførelse heraf opnås en mastergrad inden for det pågældende område og anerkendelsesbevis på det farmaceutiske

område. Mastergraden i farmaci tjener som dokumentation for, at den pågældende er klar til at udøve farmaceutvirksomhed og udføre videnskabelig forskning samt til at fortsætte med et ph.d.-studium på et universitet inden for et valgt speciale.

[...]

14. Uddannelsesbeviset for farmaceuter udstedes efter gennemførelse af en farmaceutuddannelse, der strækker sig over mindst fem år og stiller følgende minimumskrav:

14.1. Fire års teoretisk og praktisk undervisning på heltidsbasis ved et universitet eller en tilsvarende højere uddannelsesinstitution eller under tilsyn af et universitet.

14.2. Seks måneders praktikanttjeneste på et offentligt tilgængeligt apotek eller på et hospital under tilsyn af den person, der har ansvaret for den farmaceutiske tjeneste.«

Kortfattet fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Appellanten gennemførte et fireårigt farmaceutstudium ved University of Huddersfield (Det Forenede Kongerige) og fik den 18. juli 2013 en mastergrad i farmaci, ligesom den pågældende fuldførte seks måneders praktikanttjeneste på et apotek, som blev positivt bedømt, og for hvilken den pågældende fik merit.
- 2 Farmaceutuddannelsen i Det Forenede Kongerige kræver en akademisk uddannelse, nemlig et fireårigt universitetsstudium og 12 måneders praktikanttjeneste på et apotek. Appellanten var som følge af vanskelige personlige forhold nødt til at vende tilbage til Litauen og fuldførte dermed ikke sin praktikanttjeneste på et apotek i Det Forenede Kongerige.
- 3 Den 23. juli 2014 udstedte Studijų kokybės vertinimo centras (center for vurdering af kvaliteten af videregående uddannelser, Litauen) et certifikat for akademisk anerkendelse af uddannelse til appellanten og besluttede at anerkende appellants eksamensbevis som svarende til en mastergrad, der tildeles efter gennemførelse af et integreret farmaceutstudium i Republikken Litauen, men anførte, at certifikatet ikke indebar erhvervmæssig anerkendelse af kvalifikationerne, idet det alene var den bemyndigede institution, hvilket vil sige den indstævnte, der kunne meddele sådan anerkendelse.
- 4 Den 6. august 2014 indgav appellanten ansøgning til den indstævnte om erhvervmæssig anerkendelse af sine kvalifikationer. Den indstævnte anførte, at appellants beviser dokumenterede akademisk uddannelse, men ikke erhvervmæssige kvalifikationer, og at det var uklart, hvor (i Litauen eller i Det

- Forenede Kongerige) de resterede seks måneders praktikanttjeneste skulle gennemføres.
- 5 I september 2014 indgik appellanten en studieaftale med det litauiske universitet for sundhedsvidenskab, på grundlag af hvilken appellanten gennemførte yderligere seks måneders praktikanttjeneste på et apotek, og den 27. maj 2015 udstedte universitet et certifikat herfor.
 - 6 Appellanten indgav en ansøgning om autorisation som farmaceut til Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba (den statslige lægemiddelstyrelse i Litauen) og fremlagde det førnævnte certifikat. Denne styrelse udstedte ikke en autorisation som farmaceut til den pågældende med den begrundelse, at der ikke var fremlagt et dokument, der anerkendte de erhvervsmæssige kvalifikationer i Litauen.
 - 7 Efter have modtaget appellants fornyede ansøgning om anerkendelse af den pågældendes erhvervsmæssige kvalifikationer afslog sundhedsministeriet ved afgørelse nr. V-902 af 24. juli 2017 benævnt »Anerkendelse af BB's erhvervsmæssige kvalifikationer med henblik på at arbejde som farmaceut i Republikken Litauen (herefter »afgørelse nr. V-902«) at anerkende appellants kvalifikationer og orienterede den pågældende herom ved skrivelse af 28. juli 2017. Afgørelse nr. V-902 anfører, at appellanten ikke har opnået erhvervsmæssige kvalifikationer som farmaceut i en EU-medlemsstat, og at kvalifikationerne derfor ikke anerkendes. Det fremgik af skrivelsen, at appellanten havde undladt at fremlægge de dokumenter, der er nødvendige for anerkendelse.
 - 8 Den indstævnte anførte ligeledes i skrivelsen, at den kompetente myndighed i Det Forenede Kongerige havde oplyst den indstævnte om, at appellanten ikke opfyldte de betingelser, der er nødvendige for at opnå de erhvervsmæssige kvalifikationer som farmaceut i Det Forenede Kongerige.
 - 9 Appellanten indgav klage over afgørelse nr. V-902, der var truffet af den indstævnte, til klagenævnet, der med sin afgørelse af 13. september 2017 gav den indstævnte medhold. Klagenævnet angav som sin begrundelse for afgørelsen, at direktiv 2005/36/EF og den lov, der gennemfører direktivet, kun finder anvendelse på personer, der har opnået erhvervsmæssige kvalifikationer i en anden medlemsstat og er i besiddelse af et uddannelsesbevis, men at appellanten ikke har opfyldt disse krav, ligesom de udligningsforanstaltninger, der er omhandlet i direktiv 2005/36/EF, ikke kan finde anvendelse på appellanten, fordi de alene finder anvendelse på personer, der har opnået erhvervsmæssige kvalifikationer, og hvis uddannelse adskiller sig fra uddannelsen til et lovreguleret erhverv i værtsmedlemsstaten.
 - 10 Appellanten anlagde sag til prøvelse af de afgørelser, der blev truffet af den indstævnte og klagenævnet, ved Vilniaus apygardos administracinis teismas (den regionale domstol i forvaltningsretlige sager i Vilnius). Appellanten anførte, at både den indstævnte i sin behandling af spørgsmålet om anerkendelse af de erhvervsmæssige kvalifikationer og klagenævnet havde handlet på en formalistisk

måde, havde undladt at vurdere både indholdet i de fremlagte dokumenter, som dokumenterede appellantens kvalifikationer, og det forhold, at disse dokumenter opfyldte kravene for opnåelse af de erhvervmæssige kvalifikationer som farmaceut i Republikken Litauen, og alene havde taget hensyn til dokumenternes titler.

- 11 Retten i første instans forkastede ved afgørelse af 27. februar 2018 søgsmålet som ugrundet. Appellanten iværksatte appel til prøvelse af denne afgørelse ved den forelæggende ret.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

Artikel 10, litra b), i direktiv 2005/36/EF

- 12 Direktiv 2005/36/EF regulerer i det væsentlige situationer, hvor personer, der har erhvervet erhvervmæssige kvalifikationer i en EU-medlemsstat, søger at udøve erhvervmæssig virksomhed i en anden medlemsstat. I artikel 1 i direktiv 2005/36/EF anføres ligeledes, at sådanne kvalifikationer kan opnås i mere end en medlemsstat.
- 13 I henhold til artikel 21, stk. 1 (»Princippet om automatisk anerkendelse«) i direktiv 2005/36/EF, der indgår i afdeling 1, kapitel III (»Anerkendelse på grundlag af koordinering af mindstekrav til uddannelse«), afsnit III, skal medlemsstaterne, hvis en person er i besiddelse af uddannelsesbeviset for farmaceuter, som er opnået i en anden EU-medlemsstat, og opfylder de mindstekrav til uddannelse, der er omhandlet i dette kapitels afdeling 7, artikel 44, stk. 2, anerkende kvalifikationerne i overensstemmelse med princippet om automatisk anerkendelse. I artikel 21, stk. 6, i direktiv 2005/36/EF fastlægges betingelser, der skal være opfyldt, for at en medlemsstat kan give en person ret til adgang til og udøvelse af erhvervmæssig virksomhed som farmaceut, hvilket vil sige, at den pågældende skal være i besiddelse af et uddannelsesbevis som omhandlet i punkt 5.6.2 i bilag V til direktiv 2005/36/EF, der yder garanti for, at den pågældende har erhvervet de kundskaber, færdigheder og kompetencer, der er omhandlet i artikel 24, stk. 3, og artikel 44, stk. 3.
- 14 Artikel 10, litra b), i direktiv 2005/36/EF foreskriver, at bestemmelserne i kapitel I (»Generel ordning for anerkendelse af uddannelsesbeviser«) i dette direktivs afsnit III ligeledes kan finde anvendelse på farmaceuter, der af specifikke og særlige årsager ikke opfylder kravene til faktisk og retmæssig erhvervs erfaring som omhandlet i artikel 21 og 44 i kapitel III i afsnit III.
- 15 I henhold til artikel 10, litra b), i direktiv 2005/36/EF skal farmaceuter, der ikke opfylder kravet om erhvervs erfaring, have gennemført uddannelse på grunduddannelsesniveau ¹. Begrebet »grunduddannelsesniveau« er ikke defineret i

¹ – O.a.: Det er åbenlyst, at den forelæggende ret lægger ordlyden af den litauiske udgave af direktivet til grund, da det er muligt, at den litauiske udgave af artikel 10, litra b), kan forstås

selve direktivet og er derfor ikke entydigt. Den forelæggende ret er således ikke i stand til at fastslå, om appellanten i den foreliggende sag kan anses for at have gennemført uddannelse på grunduddannelsesniveau. Hvis det lægges til grund, at appellanten opfylder denne betingelse, og at den generelle ordning for anerkendelse af uddannelsesbeviser kan finde generel anvendelse på appellantens sag, vil artikel 11 i direktiv 2005/36/EF om kvalifikationsniveauer, artikel 13 om betingelser for anerkendelse og artikel 14 om udligningsforanstaltninger være relevante. Anvendelsen af den generelle ordning for anerkendelse af uddannelsesbeviser ville indebære yderligere forpligtelser for den institution, der anerkender kvalifikationerne.

- 16 Det er ubestridt, at appellanten ikke har opnået et uddannelsesbevis som farmaceut i en anden EU-medlemsstat således som defineret i punkt 5.6.2 i bilag V til direktiv 2005/36/EF og derfor ikke kan drage fordel af princippet om automatisk anerkendelse. På grundlag af artikel 3, stk. 1, litra [c]), i direktiv 2005/36/EF er det imidlertid muligt at dokumentere erhvervsmæssige kvalifikationer ikke blot i form af et uddannelsesbevis, men også i form af andre dokumenter, der yder garanti for kompetence eller for erfaring. Det fremgår af sagens akter, at appellanten rent faktisk i flere medlemsstater har opfyldt de betingelser for opnåelse af erhvervsmæssige kvalifikationer som farmaceut, der fremgår af artikel 44 i direktiv 2005/36/EF, og grunden til, at appellanten ikke har det førnævnte uddannelsesbevis, der yder bevis for erhvervsmæssige kvalifikationer som farmaceut og ikke kan udøve erhvervsmæssig virksomhed, er alene, at der ikke findes retsregler, der udtrykkeligt regulerer sådanne situationer.
- 17 Det er den forelæggende rets vurdering, at appellanten har opfyldt betingelserne for at opnå de erhvervsmæssige kvalifikationer som farmaceut, hvilket vil sige, at appellanten har gennemført en fireårig erhvervsrettet uddannelse og i alt 12 måneders praktiktjeneste på apoteker (seks måneder i Det Forenede Kongerige og seks måneder i Republikken Litauen). Den forelæggende ret er af den opfattelse, at såfremt alle disse krav var opfyldt i en enkelt medlemsstat, hvilket vil sige i Det Forenede Kongerige, ville appellanten have opnået uddannelsesbeviset for farmaceuter, som ville være blevet anerkendt i Republikken Litauen i henhold til det princip om automatisk anerkendelse, der er fastlagt i artikel 21 i direktiv 2005/36/EF.
- 18 I Republikken Litauen godkendes opnåelse af erhvervsmæssige kvalifikationer som farmaceut efter gennemførelse af fem års integreret studium på heltidsbasis. Hvis den dokumentation, der er fremlagt i sagen, alene vurderes rent formelt, forekommer det den forelæggende ret, at appellanten reelt opfylder de krav, der fremgår af bekendtgørelse nr. V-802: for det første anerkendes appellantens akademiske uddannelse, der er gennemført i Det Forenede Kongerige, i Litauen, og for det andet har appellanten i Litauen gennemført en praktikantjeneste af den

således, at denne bestemmelses henvisning til »grunduddannelsesniveau« ikke alene finder anvendelse på læger, men også på bl.a. farmaceuter.

varighed, der er nødvendig for at opnå de erhvervmæssige kvalifikationer som farmaceut.

- 19 Appellanten har således grundlæggende opfyldt de nødvendige krav for opnåelse af de erhvervmæssige kvalifikationer som farmaceut som omhandlet i artikel 44 i direktiv 2005/36/EF, men appellanten anerkendes af rent formelle grunde ikke som værende i besiddelse af (ikke at have fået godkendt) de erhvervmæssige kvalifikationer i værtsmedlemsstaten, hvilket vil sige, at appellanten ikke er i besiddelse af et uddannelsesbevis for sine erhvervmæssige kvalifikationer. Appellanten er ikke i besiddelse af et sådant bevis, fordi appellanten på grund af vanskelige personlige omstændigheder har opfyldt kravene for at opnå kvalifikationerne som farmaceut ikke i en enkelt EU-medlemsstat, men i to EU-medlemsstater, idet den pågældende har gjort brug af en af Den Europæiske Unions grundlæggende friheder – den frie bevægelighed for personer – og nu ønsker at udøve erhverv som farmaceut i en af disse, nemlig Republikken Litauen.
- 20 Domstolen har fortolket bestemmelserne om den generelle ordning for anerkendelse af uddannelse (dom af 14.9.2000, Hoczman, C-238/98, EU:C:2000:440, præmis 31-34, og af 8.7.1999, Fernández de Bobadilla, C-234/97, EU:C:1999:367, præmis 33), men den forelæggende ret kan i den foreliggende sag ikke henvise til denne praksis, da omstændighederne er anderledes (i de sager, hvortil der henvises, var de pågældende i besiddelse af dokumentation, der ydede sikkerhed for erhvervmæssige kvalifikationer).

Artikel 45 og 49 TEUF og chartrets artikel 15

- 21 Da den generelle ordning for anerkendelse i henhold til direktiv 2005/36/EF kun finder anvendelse i visse situationer, opstår for den forelæggende ret spørgsmålet om, hvorvidt appellanten i den foreliggende sag er berettiget til at søge om anerkendelse af sine erhvervmæssige kvalifikationer på grundlag af artikel 45 TEUF, der fastlægger arbejdskraftens frie bevægelighed, og artikel 49 TEUF, der sikrer etableringsretten, samt chartrets artikel 15, stk. 1, hvorefter enhver har ret til at arbejde og til at udøve et frit valgt eller accepteret erhverv, samt chartrets artikel 15, stk. 2, hvorefter enhver unionsborger har frihed til at søge beskæftigelse, arbejde og etablere sig.
- 22 I henhold til Domstolens praksis kan nationale regler, der fastlægger betingelserne for opnåelse af kvalifikationer, hindre udøvelsen af grundlæggende frihedsrettigheder, hvis de pågældende nationale regler ikke tager højde for de kundskaber og kvalifikationer, som den pågældende allerede har erhvervet i en anden medlemsstat (jf. dom af 7.5.1991, Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, præmis 15, af 13.11.2003, Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, præmis 62, og af 10.12.2009, Peśla, C-345/08, EU:C:2009:771, præmis 36). Myndighederne i en medlemsstat skal tage hensyn til alle den pågældendes eksamensbeviser, certifikater og anden dokumentation samt relevant erfaring, når de foretager en sammenligning mellem på den ene side de kompetencer, der er dokumenteret ved disse dokumenter, og på den anden side

den erfaring og de kundskaber og kvalifikationer, der kræves i henhold til de nationale lovforanstaltninger (jf. Vlassopoulou-dommen, præmis 16, dom af 22.1.2002, Dreessen, C-31/00, EU:C:2002:35, præmis 24, og Morgenbesser-dommen, præmis 57-58). Værtsmedlemsstatens myndigheder skal ved denne sammenlignende undersøgelse selv objektivt kunne konstatere, at et udenlandsk eksamensbevis bekræfter, at dets indehaver har kundskaber og kvalifikationer, som er, om ikke identiske med, så dog i det mindste på samme niveau som de kundskaber og kvalifikationer, der attesteres ved det nationale eksamensbevis. Ved denne vurdering af spørgsmålet om ligestilling af det udenlandske eksamensbevis skal der alene tages hensyn til det kundskabs- og kvalifikationsniveau, som en person med et sådant eksamensbevis må formodes at have opnået, når henses til indholdet og varigheden af den teoretiske og praktiske uddannelse, der ifølge eksamensbeviset er gennemført (jf. Vlassopoulou-dommen, præmis 17, Morgenbesser-dommen, præmis 68, og Pešla-dommen, præmis 39).

- 23 Selv hvis det første spørgsmål besvares benægtende, særligt som følge af det forhold, at en situation som den i den foreliggende sag ikke er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2005/36/EF, fordi appellanten ikke har opnået et uddannelsesbevis, hvorved en sådan situation ikke er harmoniseret ved den afledte EU-ret, skal det fastslås, at appellanten er berettiget til at støtte ret direkte på bestemmelserne i den primære EU-ret. I dette tilfælde skal den kompetente myndighed i henhold til bestemmelserne i EUF-traktaten og chartret vurdere appellantens erhvervskompetencegivende uddannelse og sammenligne den med den erhvervskompetencegivende uddannelse, der kræves i Republikken Litauen, og tage højde for appellantens erhvervs erfaring og supplerende uddannelse. Hvis der konstateres forskelle, vil myndigheden kunne anmode appellanten om at kompensere for disse forskelle eller opnå yderligere erhvervs erfaring. I modsat fald er det den forelæggende rets opfattelse, at de kompetente myndigheders foranstaltninger kan anses for at være en hindring for udøvelsen af de grundlæggende friheder, der er sikret ved EUF-traktaten og chartret, og at disse foranstaltninger kan gøre gennemførelsen heraf mindre attraktiv eller helt umulig.